

Anılardan Sayfalar

EFİL YAYINEVİ

Anılardan Sayfalar

Bozkurt Güvenç

Anılardan Sayfalar

Bozkurt Güvenç

Genel Yayın Nu.: 283

ISBN: 978-605-2294-07-9

1. Basım, Ocak 2018

EFLATUN Basım Dağıtım Yayıncılık Danışmanlık Yatırım ve Tic. Ltd. Şti.©2018

Efil©2018

Bu kitabın tüm hakları saklıdır.
Herhangi bir şekil ya da yöntemle çoğaltılamaz.

Sertifika Nu.: 12131

Son Okuma: Ada Merve Güngör
Kapak ve Sayfa Tasarımı: Aysu Alagöz

Baskı ve Cilt: Sözkese Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.

İvogsan 1518. Sokak Mat-Sit İş Merkezi No:2/40 Yenimahalle/Ankara

Tel: (+90) 312 229 99 28

Sertifika Nu.: 13268

EFİL YAYINEVİ

EFLATUN Basım Dağıtım Yayıncılık Dan. Yat. ve Tic. Ltd. Şti.
Bağcılar Mahallesi Şemsettin Günaltay Caddesi 283. Sokak
Ata Apartmanı No: 9/7 06670
Çankaya/ANKARA TÜRKİYE

Tel : (+90) 312 442 52 10

GSM : (+90) 530 108 99 76

Faks : (+90) 312 442 52 12

www.efilyayinevi.com

İçindekiler

Sözbaşı.....1

BİRİNCİ BÖLÜM

Soyum Ailem Çocukluğum3

İKİNCİ BÖLÜM

Ergenlikten Gençliğe Adımlar.....49

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yeni Dünya'dan Yansımalar.....79

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Mimarlık Yıllarımın Acıları.....117

BEŞİNCİ BÖLÜM

“Kendini Bil”menin Yolları

“Kendini Tanı”manın Ödülü.....145

ALTINCI BÖLÜM

Kimliğini Arayan Bir Yurttaş

(Koruyucuları Kim Koruyacak?).....175

YEDİNCİ BÖLÜM

Emekliliğim: Çankaya ve Sonrası.....227

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Turkuaz Sevgiler Üzerine.....255

Ekler.....265

Sözbaşı

Anılar - Hayat yolculuğunun sonuna yaklaşırken, her bireyin karşısına dikilen, onunla hesaplaşmak isteyen, acı tatlı övünç ve utanç verici **anılar!**..

Arşiv - Her kişinin kendine özgü unutkanlıkları, kayıt dışı boşluklarla dolu, dışarıya açıp paylaşmak ya da saklı tutmak istediği bir belleği ve **arşivi** vardır!..

Sayfalar - Bizler, toplumlar ve devletler gibi, arşivimizdeki bilgileri tümüyle halka açmaz, açamayız... Düşünüp taşınır, ölçüp biçer, seçip ayıklar, yazabildiklerimize “**Anılarımız**” adını veririz. Bu anlamda “anılar”, arşivin kendisi değil, yayımını göze alabildiğimiz **sayfalardır**. Ne tam, ne de eksik!

Sınav - Öyleyse, anılar, sosyal ve mesleki çevrelerimiz, tanıdık, dost ve yakınlarımız önünde verdiğimiz bir varlık ve yaşam **sınavıdır** – ne bir sav ne de savunma!

Başarı - Yazıldığı ya da yayımlandığı dönemde, adı geçen kişilerin bir bölümü artık yaşamadığı için, başarılı anılar:

- Yaşamayanları yargılamaktan, infazdan sakınmalı,
- Yaşayanları düzeltme/ yorum hakkını tanımalı,
- Okuyanların bağımsız görüşlerine saygılı olmalıdır.

Sunuş - “**Anılarımdan** (seçilmiş) **Sayfalar**”ı, bu anlayış, umut ve beklentilerle sunuyorum, okuyucularımın eleştirilerine...

Bozkurt Güvenç

BİRİNCİ BÖLÜM
(Akbeyaz Kutlular)

Soyum, Ailem, Çocukluğum

Deliormanlı ve Resmolı yetimler • 5
Yavruları da yetim mi kalacakmış! • 9
“Askere geç gitsin” niyetiyle • 12
“Anne, baba kave piřiyooo?” • 13
Kuşpalazı serumu varmış • 14
Anneannem • 14
Kardeřim “Kadifeyanak” • 17
Lacivert yeşil denizin dayanılmaz ağrısı • 20
Ana babamız ve ailemiz • 21
Topçu Alayı nereye kalkıyor? • 28
İstanbul Soylu “Baba Teyzeler” • 29
Sarayda sandal sefası • 30
Suphiye Öğretmen(im) • 31
Dikilitař’taki Japon kuęuları • 32
Akıllı ocuk uslu oturur mu? • 34
ankaya’nın kōřkleri arasında • 35
Gazi’nin yüksek karyolası • 35
“ıktık Açık Alınla” ve “Deli İbahat” • 37
Barbun kokulu Marmara Havası • 37
Alman lisesi yerine Zeiss İkon Bir Box • 39
Ulukiřla yolundan Güneydoęu’ya • 40
“Bu ocuk, vali olmalıydı!” • 41
Eęik řapka karakter gōstergesi midir? • 42
“Allah mı, Tabiat mı?” Kim yarattı dünyayı? • 43
Gelincik tarlasında yarışma • 44
Satranç meraklısı bir cerrah ve ustası Vali Pařa • 44
Bostan kuyuları ve Botan ayı • 46
İzmir Fuarı’nın kırılmaz bardakları • 46

Deliormanlı ve Resmolu yetimler

Doksan Üç (1878) Savaşı yenilgisinden sonra Deliormanlı “Koca Alicik” İstanbul’a muhacir olmuş. Beykoz Şile arasındaki kestane ormanlarında Boyalık çiftliğini kurmuş, Bozhane köyünde çoluk çocuğa karışmış.

Alicikoğlu İsmail Efendi, köyünden çıkmış, Beykoz’da polislik ederken, kısmet olmuş tahlisiye hekimi Raif Bey’in kızı Hacer Hanım’la evlenmiş. Alicikoğlu Lütfü (asker kimliği ile İbrahim Lütfü, *Hırkai Şerif*) ailenin ilk çocuğu olarak dünyaya gelmiş. Hacer Hanım, ikinci oğlu Vasfi’yi dünyaya getirdikten sonra vefat etmiş.

Küçük yaşta yetim kalan Lütfü, biri evli, ikisi bekâr, İstanbul [soy]lu ve hekim kızı üç teyzesinin yanında büyümüş. Teyzelerini ana yarı saymış, “Bizimkiler” diye çağırılmış. Ara sıra, İsmail Efendi oğlunu görmeye uğradığında, İstanbullu teyzeler, “Lütfü çocuk koş, Türk geldi” derlermiş. Balkan Savaşı sırasında Soğuksu Askeri Rüştüyesi’ne yazılan, Birinci Dünya Savaşı yıllarında Kuleli Lisesi’ne devam eden Lütfü, tatillerini keyif ehli Hekim Raif dedenin Anadolu Feneri’ndeki yalısında, denizi tanıyarak, yüzerek, balık tutarak geçirir, ara sıra Beykoz’daki baba köyü Bozhane’ye de gidermiş. Mütarekede İstanbul işgal edilip Harbiye Mektebi kapatılınca, Bursa üzerinden Ankara’daki milli kuvvetlerin birinci dönem talimğâhına yazılıp subay olmuş. Bir dönem talimğâhta öğretmenlik yaptıktan sonra Sakarya Savaşı’na katılmış. 15. Fırka’nın emir subayı olarak, 30 Ağustos Savaşı’ndan sonra fırkasıyla birlikte İzmir’e girmiş ve Fırka karargâhı ile Karşıyaka’da Turan’a yerleşmiş. Altında savaş ya da zafer ganimeti açık, spor bir otomobil; direksiyonu deneyip yanılarak öğrenmiş.

Gözleri parlayarak hatırlardı o günleri: “Elinde bir subay fotoğrafı ile Bayraklı dolaylarında, askerler arasında dolaşan öğrenciyi görünce, ‘İşte çocuklarımın annesi olacak genç kız’ dedim.” Bugünkü dille ilk görüşte çarpılmış. Genç kız ise,

elindeki fotoğrafla Çanakkale’de şehit düşen, hiç görmediği babası, Kolağası Himmet Bey’i arar dururmuş. O ki kurtuluş ordusuyla gelmiş olabilir umuduyla.

Alicikoğlu İsmail Efendi. (Beykoz, 1915)

Teğmen İbrahim Lütfü. (Ankara, 1921)

Çanakkale'de Şebit, Giritli Kolağası Mehmet Himmet Bey. (İzmir, 1912)

Fırka yaveri genç ve yakışıklı Teğmen Lütfü Efendi, yetim kıza yardımcı olmak isterken, şehit ailesini daha yakından tanımış. 1897 Yunan Savaşı'ndan sonra, Girit Adası (*Kritikos*) Yunanistan'a bırakılınca, geniş ailenin çoğu üyeleri Resmo'daki evlerini, mal ve varlıklarını bırakıp, üstlerindekiyle İzmir'e muhacir olmuş, Bayraklı'ya yerleşmiş. Öksüz kız, şehit babasını hiç bilmemiş, dul annesiyle, İzmir maarif müdürü olan büyük dayısının korumasında yetişmiş (Profesör Dr. Hasan Tan, soy sople ilgili araştırmasında, benim ana soyumun İspanya'dan geldiğini -yani dönme olduğunu- belgelemiş ama bana bundan hiç söz etmedi.)

Teyzelerinin yanında ve asker ocağında büyüyen yetim Lütfü, dayılarının yanında öksüz yetişen Celadet'in duygularını paylaşmış olmalı ki evlenmeye talip olmuş. Kızın yaşı küçükmüş, bir iki yıl beklemiş.

Yavruları da yetim mi kalacaktı!

Annemle babam böyle tanışıp evlenmişler. Soylu babateyzeler, taşralı kızı ve tanışma tarzını pek beğenmemiş: "Lütfü çocuk, bir sokak kızı aradığını söyleseydi, biz de bulurduk ona bir sokak kızı" demişler. Büyükbabam İsmail Efendi, İzmirli genç geliniyle Beykoz Çayırı'nda tanışmış. Köye götürmeden, Samsun'a yolcu etmiş.

Okul çağındaki küçük gelin, töreye uyarak çarşafa sokulup peçeyle örtünmüş; "Lütfü Can" adını verdiği eşinin ilk çocuğunu (beni) beklemeye koyulmuş.

Bir gün pazara giderken, birisinin kendisine seslendiğini duyar olmuş. Sağına soluna dönmüş, kimseyi göremeyince, eliyle peçesini şöyle kaldırıp çevresine bakınmış. Küçük gelin kimseyi görememiş; ama onun peçesini açtığını görenler, kötü haberi tezdelden eşinin birliğine ulaştırmışlar.

“Her şeyleri doğru kılan töre” uyarınca, Mülazım (Teğmen) Lütü Efendi düşünüp taşınmış, en doğrusunu (!) yapmış; bileklerini kesmiş. Allah’tan çok derin kesmemiş, kurtarmışlar. Yoksa, ben daha dünyaya gelmeden, annem gibi yetim kalacak, babasız büyüyecektim.

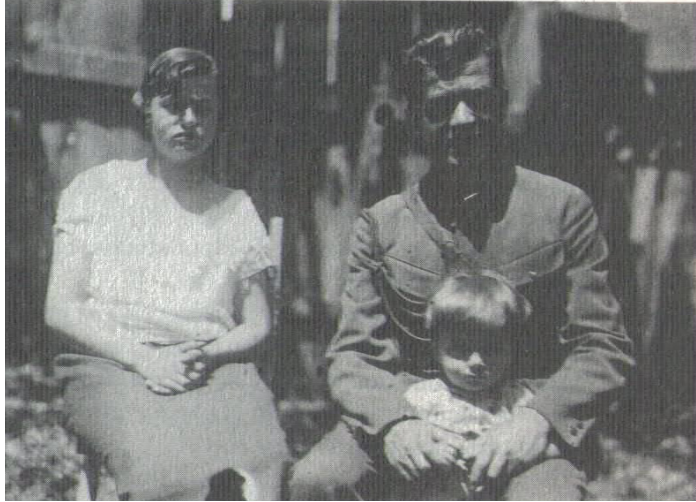

*Celadet Hanım,
yeni gelin
(İzmir, 1924)*

Yaratılış destanı Ergenekon'a göre, yetimöksüz atalarımızı besleyen bir ana kurttu.

Adımın, o besleyici dişi kurttan değil de halkını kurtaran Mustafa Kemal'den (İngiliz Armstrong'un o yıllarda yayımlanan, günümüzde hâlâ tartışılan *The Gray Wolf*'tan) alındığını sanıyorum. Sormak hiç aklıma gelmedi. Hiç kullanılmayan göbek adım Muhyiddin de hayat veren anlamıyla belki Bozkurt'u çağırıştırmış olabilir. Babam kendi koyduğu adı ya hiç kullanmaz ya yumuşatır "*Bozkurt'çum*" ya da anlamını ve kaynağını hiç bilmediğim, sevgi dolu bir şekilde "*Miştok*" diye çağırırdı beni.

Adının büyük ve tarihi sorumluluğu altında ezilen Yavrukurt, yetim kalmadı ama sözün doğrusu, umulduğu gibi halkını selamete de çıkaramadı; adına layık bir kahraman olmadı. Elinizdeki "*Anılardan Sayfalar*" işte o, sanal ya da sanki Bozkurt'un öyküsüdür.

Ana, baba ve oğul. (Samsun, 1926)

“Askere geç gitsin” niyetiyle

Zaman zaman anımsar ve çocukluğunu anlatırdı babam. Balkan yenilgisiyle Birinci Dünya Savaşı arasındaki geçiş döneminde, temiz pak giydirilmiş, disiplinli ve düzenli birliklerin Rami ya da Davutpaşa Kışlası’ndan talime gidiş ve dönüşlerinden nice etkilendiğini... Bir üniforma bulup aralarına karışmak istemiş. Dayanamayıp sonunda yazılmış Askeri Rüstiye’ye. Sınıırım savaş koşullarında yetim bir çocuk için başka seçenek de yokmuş.

Kendi varlığını askerliğe adanmış ama kendi oğlunun askere geç gitmesi için, yaşımı bir yıl küçük yazdırmış. Oysa tam tersi oldu. Okula bir ya da iki yıl erken başladım. Zayıf ve çelimsizdim. Belki ezilmedim ama sınıfımın, akranlarımla hep “o küçüğü” olarak kaldım. Hep ön sıralarda, gözü arkalarındaki kızların yanında oturdum. Olup biteni dinlemeyi ve izlemeyi öğrendim, iyi bir gözlemci oldum. İkinci Savaş’ta babamın yurtdışı görevi nedeniyle okula bir yıl ara verdiğim halde, liseyi zamanında, kendi akranlarımla bitirdim. On bir yıllık liseyi, yedi ilde dokuz ayrı okulda... Yaşımı saklamak zorunda kalmadım. Askerlik çağım bir yıl uzadı. Bir yıl geç emekli oldum. Hâlâ resmi yaşımdan bir yıl büyüğüm. Nasıl, tam bilemiyorum, gerçek yaşımı saklamasam da, birkaç yaş küçük göründüğümü söylerler.

Eşim Melda, yaş konusu açıldıkça, resmi ve kayıtlı yaşımdan bir yıl büyük olduğumu açıklar, aramızdaki yaş farkını büyütme hoşlanır. “Yaş konusu yaştır.” derler ama küçültülmüş yaşımın zararını görmedim ya da küçüktüm, pek farkına varmadım.